

2019-01-30

Dnr KS9 2018-12

Kommunstyrelsen

Kopia för kännedom till alla nämnder

Granskning av arbetet mot korruption och andra oegentligheter

Inledning

Revisionsföretaget PwC har på uppdrag av kommunens revisorer granskat kommunens arbete avseende att förebygga och upptäcka korruption och andra oegentligheter.

Granskningen är kommunövergripande och omfattar kommunstyrelsen och alla nämnder. Kommunens sammanlagt sju förvaltningar har varit behjälpliga med både skriftlig och muntlig information om hur arbetet mot korruption och andra oegentligheter fungerar i praktiken. Begreppet korruption saknar en enhetlig definition och vi har därför valt att använda begreppen korruption och andra oegentligheter vid denna granskning. I denna skrivelse använder vi fortsättningsvis begreppet oegentligheter.

Bedömning

Den rapport som PwC har upprättat över granskningen biläggs denna skrivelse. Rapporten ger en omfattande beskrivning av hur kommunens olika delar hanterar det förebyggande arbetet mot oegentligheter. Slutsatsen är att alla delar i arbetet behöver förstärkas. Vi uppmuntrar förtroendevalda och förvaltningsledningar att ta del av rapporten.

Vi ställer oss bakom bedömningarna i rapporten att kommunen *delvis* har tillräcklig kontroll och att det förebyggande arbetet *delvis* uppnår den grundläggande nivån för att skydda verksamheten mot oegentligheter. Nedan följer en sammanfattning av vår syn på det förebyggande arbetet och rekommendationer till förbättringar.

Våra rekommendationer har sin utgångspunkt i SKL:s vägledande arbete för att motverka korruption, samt den generella modellen för intern styrning och kontroll, COSO. Båda modellerna beskrivs i revisionsrapporten inledande kapitel.

Värdegrund

Kommunens värdegrund samt policyn mot mutor är centrala i arbetet mot oegentligheter. I dokumentet Styr- och ledningssystem för Linköpings kommun är kommunens kärnvärden modiga, mänskliga och mångfasetterade omnämnda. Hur kärnvärdena kan eller ska tolkas framgår av ett annat styrdokument, Kommunikationspolicy för Linköpings kommun. I riktlinjen för att bygga ett starkt arbetsgivarvarumärke finns en lite annan tolkning av kärnvärdena.

Vi *rekommenderar* att dokumentet Styr- och ledningssystem kompletteras med en tolkning av kommunens kärnvärden, då värdegrunden är ett av de grundläggande elementen för en tillitsbaserad styrning. De nuvarande kärnvärdena ger inte en omedelbar signal om vikten av opartiskhet, saklighet, etc. hos förtroendevalda och medarbetare. Vi anser att kommunstyrelsen bör se över de nuvarande tolkningarna och försöka inarbeta även dessa aspekter.

Värdegrunden behöver på ett tydligare sätt än hittills kopplas till det förebyggande arbetet mot oegentligheter. Kommunstyrelsen har en viktig roll i att föregå med gott exempel och än tydligare än hittills ta ställning för en korruptionsfri kommun.

Vi *rekommenderar* att samtal om värderingar och vikten av ett etiskt beteende i det dagliga arbetet blir ett regelbundet inslag hos kommunstyrelsen och alla nämnder samt ledningsgrupper och personalgrupper i samtliga förvaltningar. Samtalen bör ta upp frågor om kulturen på arbetsplatsen. Viktiga frågor att diskutera är exempelvis integritet, huruvida man orkar stå emot påtryckningar och huruvida man vågar ta upp misstankar och problematiska förhållanden. Kommunstyrelsen bör ta en vägledande roll och exempelvis ta fram material som kan fungera som diskussionsunderlag.

Vi *rekommenderar vidare* att värdegrundsfrågor diskuteras på medarbetarsamtalen genom att den kommungemensamma checklistan kompletteras med värdegrundsfrågor.

Risakanalys

Oegentligheter finns till övervägande del inte med i kommunstyrelsens och nämndernas riskanalyser. Som en följd av detta finns det få exempel i internkontrollplanerna på uppföljning av kontroller som motverkar och avslöjar oegentligheter.

En viktig iakttagelse i granskningen är att kommunstyrelsens och nämndernas involvering i det förebyggande arbetet mot oegentligheter är begränsat.

Vi *rekommenderar* att de förtroendevalda tar en mera aktiv del i arbetet med riskanalyserna och säkerställer att oegentligheter och risken för förtroendeskadorna tas med. Riskanalyserna bör dokumenteras.

Grundläggande kontroller

En kultur som präglas av integritet, medvetenhet, öppenhet och transparens ger organisationen goda förutsättningar att motverka oegentligheter. Därutöver behövs ordning och reda, d.v.s. att organisationen har kontroll över transaktioner och relationer. Grundläggande kontroller är bland annat hur arbetsuppgifterna fördelas och övervakas, hur befogenheter fördelas och följs upp, samt hur underlag till utbetalningar, skolbetyg, bygglov, etc. bereds och godkänns. Väl fungerande kontroller minskar sannolikheten för oegentligheter. Det är inte tydligt hur utformningen av de nuvarande delegationsordningarna bidrar till att förhindra oegentligheter.

Vi *rekommenderar* att kommunstyrelsen och nämnderna utvärderar nuvarande delegationsordningar och kontrollsystem utifrån den egna analysen av risker för oegentligheter och förtroendeskada. Vidare bör internkontrollplanerna innehålla uppföljning av kontroller av de delar av verksamheten där det bedöms finnas risk för oegentligheter.

Information och utbildning

Förtroendevalda och tjänstepersoner får utbildning som inkluderar information om området oegentligheter. En introduktionsutbildning ges till förtroendevalda vid mandatperiodens början och till anställda när anställningen börjar. Det ges ingen uppdaterande utbildning under mandatperioden eller till förtroendevalda som tillkommer under mandatperioden. Informationen ges inte i samma omfattning till timanställda och tillfällig personal som för övriga medarbetare.

Vi *rekommenderar* att kommunstyrelsen utvärderar de utbildningsinsatser som förekommer utifrån behovet av att skapa medvetenhet om risker, värderingar och regler hos samtliga förtroendevalda och medarbetare. Uppdaterande utbildning eller information bör regelbundet förmedlas till hela organisationen. Utbildning kring etik och oegentligheter bör bli en naturlig del i verksamheten.

Uppföljning och avvikelsehantering

Det sker ingen generell uppföljning och återrapportering till kommunstyrelsen eller nämnderna av hur policys och riktlinjer tillämpas inom förvaltningarna. Uppföljningar av enskilda kontrollmoment sker inom ramen för processen för uppföljning av den interna kontrollen.

Det finns ingen samlad bild över avvikelser från gällande policy och rutiner inom området oegentligheter. Kommunen har flera kanaler för att rapportera avvikelser inom området; extern visselblåsarfunktion, linjechef, säkerhetschef, kommunjurist och förhandlingschef inom HR-funktionen. Det går därför inte att dra någon säker slutsats om hur drabbad kommunen är av oegentligheter och vilka eventuella skador dessa har orsakat.

Vi *rekommenderar* att kommunstyrelsen och nämnderna inför regelbunden uppföljning av följsamheten till kommunens policy mot mutor. Rapporterade avvikelser bör sammanställas, analyseras och återrapporteras till kommunstyrelse och nämnder tillsammans med information om vidtagna åtgärder. Avvikelser kan med fördel anonymiseras och göras kända i bredare lager i kommunens organisation som en del i lärandet.

Vi noterar att rapporteringsvägarna för avvikelser till övervägande del saknas i förvaltningarnas skriftliga svar till granskarna. Vi är därför osäkra på i vilken utsträckning medarbetarna känner till de kanaler som kommunen har. Viss information finns i policyn mot mutor.

Vi *rekommenderar* att information om hur man ska gå tillväga när man misstänker eller upptäcker oegentligheter inkluderas i utbildnings- och informationsmaterialet.

Vi noterar att visselblåsarfunktionen är relativt okänd i organisationen och används sällan. Det kan bero på att den har ett smalt tillämpningsområde; misstanke om oegentlighet avseende person i nyckelposition eller ledande ställning.

Vi *rekommenderar* att visselblåsarfunktionen utvärderas.

Sammanfattningsvis vill vi få kommunstyrelsens svar på följande fråga:

- Vilka åtgärder avser kommunstyrelsen att vidta i syfte att skapa och synliggöra en sammanhållen och effektiv process, som syftar till att förstärka arbetet med att förebygga och upptäcka korruption och andra oegentligheter i Linköpings kommun?

Vi emotser kommunstyrelsens skriftliga yttrande över den sammanfattande frågan och rekommendationerna i denna skrivelse. Vi emotser yttrandet senast 2019-04-30 via mejl till kommunrevisionen@linkoping.se.

Kommunens revisorer

Ann-Cathrine Hjerdt
Ordförande

Ann-Marie Andersson
Vice ordförande